

Grafische industrie

Arbeidsmarktupdate

15 maart 2016

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
1. Werkgelegenheid, trends en vacatures	3
2. Overschotten en tekorten	7
3. Arbeidsmarktkansen voor schoolverlaters	9
4. Arbeidsmarktkansen voor werklozen	12
5. Werkgelegenheidsprojecten	14
Literatuur	16
Bijlage I Sector- en beroepenindeling	17
Bijlage II Ingeschreven studenten mbo domein media en vormgeving	18

Samenvatting

Krimpende werkgelegenheid door digitalisering, herstel vacaturemarkt in 2015

In 2014 waren er 24.000 banen van werknemers en zzp'ers in de grafische industrie. De werkgelegenheid daalt al sinds de jaren negentig door onder andere digitalisering, toepassing van ICT en toenemende concurrentie. Er liggen wel kansen voor de sector, bijvoorbeeld door het ontwikkelen van nieuwe producten en diensten op het gebied van drukwerk, media, communicatie en marketing. Samenwerking met andere bedrijven (die elkaar aanvullen) kan kansen van grafische bedrijven vergoten, ook op het gebied van export.

Het aantal vacatures is tussen 2011 en 2014 sterk gedaald. In 2015 is een herstel zichtbaar. In de eerste drie kwartalen van 2015 zijn er 1.500 vacatures ontstaan. Gezien de krimpende werkgelegenheid gaat het hier vooral om vervangingsvraag. De meeste vacatures ontstaan op lager beroepsniveau. Er zijn vooral vacatures in de technische beroepen.

Upgrading

In de grafische industrie zijn weinig jongeren werkzaam, er werken veel mannen en middelbaar opgeleiden. Het opleidingsniveau in de sector neemt toe: er is minder vraag naar drukkers en meer vraag naar grafisch ontwerpers, die vaak hoger opgeleid zijn. Daarmee neemt het opleidingsniveau in de sector toe. Maar ook aan drukkerijmedewerkers worden hogere eisen gesteld vanwege technologische ontwikkelingen en het grotere belang van bijvoorbeeld commerciële vaardigheden.

De sector wordt gekenmerkt door personele overschotten

De sector kent een structureel hoog aantal WW-uitkeringen. Het aantal WW-uitkeringen per 100 dienstverbanden steeg van 13 in 2013 naar 16 medio 2015. Ter vergelijking: het gemiddelde over alle sectoren steeg van 4 naar 6. Er is momenteel dan ook een (zeer) ruime arbeidsmarkt voor grafisch personeel: er zijn relatief veel werkzoekenden ten opzichte van het aantal vacatures. Daarmee is er eerder sprake van overschotten dan van tekorten.

Opleidingen in grafische industrie vooral op mbo-niveau

Traditionele mbo-opleidingen voor de grafische industrie zijn opleidingen in printmedia en dtp. Deze leiden op tot bijvoorbeeld drukker, nabewerker, en dtp'er. De arbeidsmarktperspectieven voor afgestudeerden mbo grafische techniek waren de afgelopen jaren niet rooskleurig. De werkloosheid onder schoolverlaters is hoog en het bruto maandsalaris is laag. Ook voor de komende jaren wordt de kans op werk van gediplomeerden overwegend als matig geschat. Voor medewerker dtp worden de kansen op werk als gering ingeschat, voor allround dtp'er voldoende. Voor printmediatechnoloog (mbo-niveau 4) zijn de kansen op werk daarentegen ruim voldoende. De opleidingen in printmedia kennen een forse daling van het aantal studenten. De sector verwacht dat dit op termijn problemen kan gaan opleveren bij de vervanging van de huidige vakmensen. Het aantal studenten voor de opleidingen in dtp stabiliseert.

Arbeidsmarktperspectieven voor werkloze grafici lager dan gemiddeld

De afgelopen jaren is er veel werkgelegenheid verdwenen en zijn er grafici werkloos geworden. Eenmaal werkloos hervatten WW'ers uit de sector het werk minder vaak dan gemiddeld. Als ze weer werk vinden gaat de grootste groep weer aan de slag in de grafische industrie. Andere sectoren waarin vaak het werk wordt hervat zijn uitzendbureaus (vooral door laagopgeleiden), zakelijke diensten (hoogopgeleiden) en handel (jongeren en hoogopgeleiden).

De kansen op werk voor werklozen uit de grafische industrie zijn lager dan gemiddeld. UWV heeft daarom veelvoorkomende historische loopbaanoverstappen in kaart gebracht van drukkers, nabewerkers en dtp'ers. Drukkers en nabewerkers die op zoek moeten naar ander werk kunnen de overstap maken naar lagere beroepen als productiemedewerker, logistieke of ondersteunende functies. Op hetzelfde niveau lijken er mogelijkheden te liggen in een overstap naar mechanisch operator. Daarnaast is het mogelijk de overstap te maken naar procesoperator of bijvoorbeeld cnc-verspaner. Hiertoe worden ook wel scholingsprojecten georganiseerd. Dtp'ers en vormgevers maken in de praktijk juist vaak een overstap naar ofwel beeldend kunstenaar ofwel naar ICT-beroepen als systeemanalist of programmeur. De goede kansen liggen hier vooral op de hogere niveaus. De sector zelf heeft twee sectorplannen Grafimedia opgesteld. Daarmee worden werknemers die hun baan verliezen begeleid naar ander werk. Verder is er in het plan aandacht voor (om)scholing en duurzame inzetbaarheid.

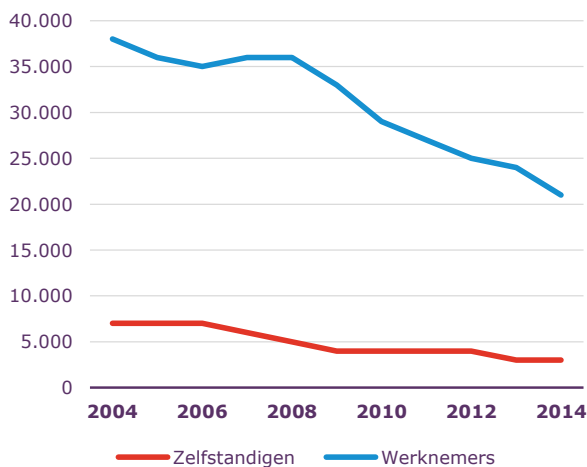
1. Werkgelegenheid, trends en vacatures

Dalende werkgelegenheid door digitalisering

Bedrijven in de grafische industrie houden zich bezig met het bewerken en vermenigvuldigen van met name schriftelijke informatie. Drukwerk is daarbij een belangrijk product. De grafische industrie kent specifieke deelsectoren, zoals drukkerijen (68% van de bedrijven), grafische voorbereidingsbedrijven (prepress-bedrijven) en grafische afwerkingsbedrijven. Een verdere uitleg van de activiteiten van deze bedrijven is opgenomen in bijlage 1.

De grafische industrie is een bedrijfstak met veel kleine bedrijven. Bijna 90% van de bedrijven heeft minder dan tien medewerkers en slechts 1% van de bedrijven heeft meer dan vijftig personen in dienst.¹ De grafische industrie laat zich kenschetsen door een krimp: het aantal bedrijven en werkzame personen is de afgelopen jaren fors gedaald. Ook het aantal banen is fors gedaald: waren er in 2004 nog 45.000 banen in de grafische industrie; in 2014 is dit gedaald naar 24.000 (-47%).

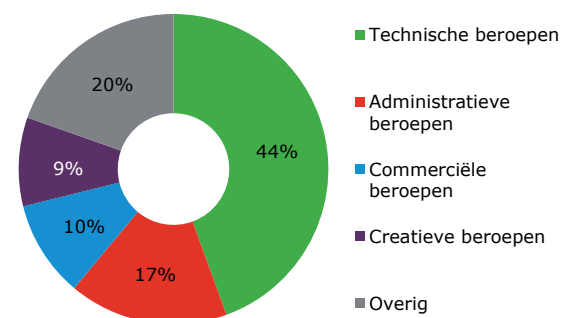
Banen in de grafische industrie 2004-2014

Bron: CBS, Arbeidsmarkttekeningen

- De werkgelegenheid krimpt al sinds de jaren '90 van de vorige eeuw met de opkomst van internet en digitalisering. Sinds die tijd neemt het drukwerk in oplages af. Hierdoor verschuiven werkzaamheden en is er minder behoefte aan drukkers, maar is er wel vraag naar bijvoorbeeld grafisch ontwerpers.
- Tegelijkertijd is de productiviteit sterk toegenomen waardoor overcapaciteit is ontstaan, ondanks de al krimpende werkgelegenheid.
- Daarnaast is er meer concurrentie. Zo wordt bijvoorbeeld grafisch opmaakwerk vaker gedaan door reclamebureaus (onderdeel van zakelijke diensten) in plaats van door grafische bedrijven.
- Het resultaat is een fors dalende werkgelegenheid.²

Beroepsrichtingen in de grafische industrie Tweejaarsgemiddelden 2013-2014

Bron: CBS

- Bijna de helft van het aantal werkenden in de grafische industrie heeft een technisch beroep. Een groot deel hiervan is drukker of machinebediende.
- Andere grote beroepsgroepen zijn de administratieve beroepen (m.n. administratief productiepersoneel en archiveringsmedewerkers) en commerciële beroepen (in- en verkopers en vertegenwoordigers).
- Onder de creatieve beroepen vallen grafisch en multimedia ontwerpers.
- Grote categorieën onder overig zijn beroepen in transport & logistiek (6%) en managers (5%).

¹ GOC (2015), Grafimedia in Cijfers 2015.

² GOC/A&O Fonds Grafimediabranche (2014), Vind je draai. Trends in de creatieve industrie.

Weinig jongeren, veel mannen en middelbaar opgeleiden werkzaam

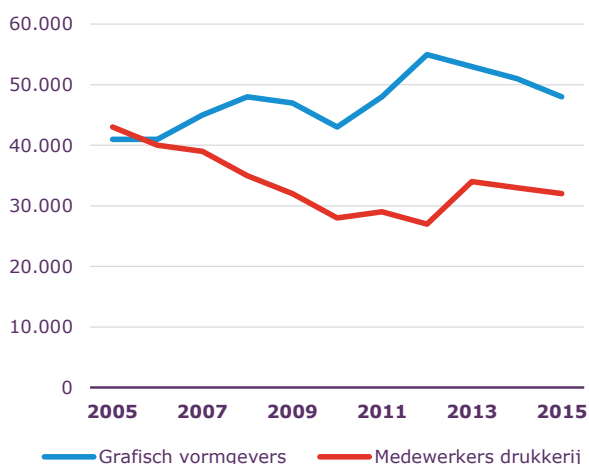
In de grafische industrie werken relatief weinig jongeren, slechts 7% is jonger dan 25 jaar (tegenover 16% in alle sectoren). Er werken veel mensen van middelbare leeftijd in de grafische industrie. Een derde (33%) van de werkenden in de grafische industrie is tussen de 45 en 55 jaar. Dat is hoger dan gemiddeld (24%). Het aandeel 55-plussers is in de grafische industrie (17%) niet veel hoger dan gemiddeld (16%).³

Er zijn maar weinig kenmerken bekend van werkenden in de grafische industrie, in feite is alleen de leeftijd bekend. Daarom is ervoor gekozen om voor andere kenmerken te kijken naar werkenden met een grafisch beroep.⁴

- Ruim twee derde (69%) van de werkenden met een grafisch beroep is man; 31% is vrouw;
- Ruim de helft van de werkenden in een grafisch beroep is middelbaar opgeleid (53%). 35% is hoogopgeleid en slechts een klein deel (11%) is laag opgeleid.⁵

Werkenden met een grafisch beroep

2004-2014

Bron: CBS, Werkzame beroepsbevolking naar beroep

- In 2015 zijn er 80.000 personen met een grafisch beroep. Deze groep bestaat uit 48.000 grafisch vormgevers en productontwerpers en 32.000 medewerkers drukkerij.
- Ten opzichte van 2005 is het aantal grafisch vormgevers toegenomen en is het aantal medewerkers drukkerij gedaald. Nb: vanaf 2013 is de ISCO-typing in de Enquête Beroepsbevolking (EBB) iets veranderd. Het is dus niet goed mogelijk om de beroepen tussen 2012 en 2013 te vergelijken; 2013, 2014 en 2015 zijn wel vergelijkbaar.⁶
- Het aandeel vrouwen is wat lager bij medewerkers drukkerij en wat hoger bij grafisch ontwerpers.
- Grafisch vormgevers zijn middelbaar tot hoog opgeleid. Medewerkers drukkerij zijn laag tot middelbaar opgeleid.⁷

Door digitalisering is er in het algemeen minder vraag naar drukkers.⁸ Daarentegen is er wel vraag naar bijvoorbeeld grafisch ontwerpers die hoger opgeleid zijn. Het opleidingsniveau van degenen met een grafisch beroep neemt dus toe. Deze ontwikkeling is ook zichtbaar bij medewerkers drukkerij: het aantal en aandeel laagopgeleiden neemt af en het aandeel middelbaar en hoogopgeleiden neemt toe. Ook machines in drukkerijen zijn namelijk complexer geworden en medewerkers hebben zich moeten ontwikkelen op technologisch vlak. Technici moeten zich daarnaast ook bekwamen op het gebied van kwaliteitszorg, veiligheid, duurzaamheid, teamwork en (veranderende) productieprocessen. Kennis en vaardigheden op deze terreinen zijn steeds vaker doorslaggevend bij de aanname van personeel. Naast technische vaardigheden worden andere competenties dan ook belangrijker, zoals bijvoorbeeld commerciële vaardigheden en adviesvaardigheden. Gevolg van de upgradering van de werkgelegenheid is dat werkenden meer dan in het verleden zich moeten (kunnen) ontwikkelen om hun functie of beroep goed te kunnen blijven uitoefenen en hun werk te behouden.⁹

Aard van de dienstverbanden

Het voltijdscontract is in de grafische beroepen nog steeds de norm. In 2015 werkt twee derde fulltime. In vergelijking met het gemiddelde over alle beroepen is dit hoog (51%). Medewerkers drukkerij werken vaker fulltime (72%) dan grafisch ontwerpers (63%).

³ UWV Polisadministratie (2015).

⁴ Een toelichting op de beroepenindeling is te vinden in bijlage I.

⁵ CBS Statline, Werkzame beroepsbevolking naar beroep.

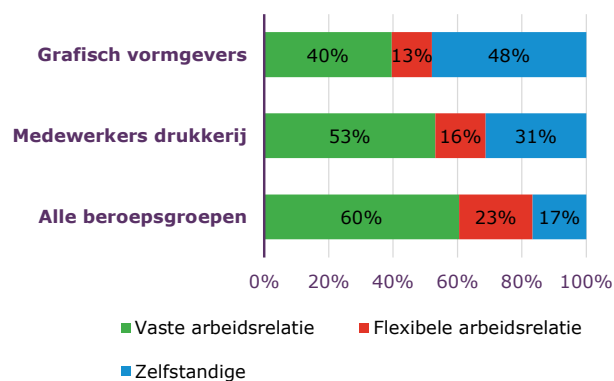
⁶ CBS

⁷ CBS Statline, Werkzame beroepsbevolking naar beroep.

⁸ Sectorplan Grafimedia, www.sectorplannen.nl

⁹ UWV (2015), Technische en ICT beroepen.

Dienstverband werkenden grafisch beroep 2015

- In de grafische beroepen is het aandeel zelfstandigen hoog en het aandeel vaste arbeidsrelatie relatief laag.
- Vooral bij grafisch vormgevers is het aandeel zelfstandigen hoog. Ook in 2005 bedroeg dit aandeel al ongeveer 50%.
- Medewerkers drukkerijen zijn wat vaker in vaste dienst, maar minder vaak dan gemiddeld. Bovendien daalt het aandeel vaste contracten onder medewerkers drukkerij: in 2005 had nog 71% een vast contract.

Bron: CBS, Werkzame beroepsbevolking naar beroep

Trends in de grafische industrie

Een belangrijke ontwikkeling die binnen de grafische productie gaande is, is de (gedeeltelijke) overgang van offset naar inkjet printsystemen (inmiddels niet weg te denken uit kantoren). Offset druktechniek was de afgelopen vijftig jaar de dominantie druktechniek. In drukkerijen staan nu ook vaak printsystemen maar tot voor kort werd de massa toch met behulp van offsetpersen gedraaid. De komende jaren zullen printsystemen meer ingezet gaan worden. Voordeel van inkjet printers zijn de snelheid, de toegenomen printkwaliteit en de mogelijkheid om meer te kunnen variëren in oplagen en papierlengte en/of -grootte. Andere trends in de grafische industrie zijn te verdelen in sterke en zwakke punten, kansen en bedreigingen.¹⁰

Sterkte punten

- Er is een groeiende omzet uit het buitenland. Kanttekening daarbij is, dat door de kleinschaligheid van de sector en door cultuurverschillen, de export van producten nog zeer beperkt is. Samenwerking met andere (grafimedia) bedrijven die elkaar aanvullen in dienstverlening kan exportkansen vergroten.
- Veel grafische bedrijven concentreren zich nu op hun kernactiviteit. Hierdoor komen er steeds meer zeer efficiënte grafische productiebedrijven.

Kansen

- Veranderende klantbehoefte: kansen voor nieuwe producten en diensten op het grensvlak van drukwerk, printwerk, media, communicatie en marketing.
- ICT biedt mogelijkheden door toepassing databasebeheer, vormgeving, web-to-print en leveren mediastrategie.
- Samenwerking met andere (grafimedia)bedrijven kan exportkansen vergroten.
- Sommige bedrijven richten zich op het produceren van speciale producten, zoals het toepassen van 3d-printtechnologie bij verpakkingen en displays.
- Andere bedrijven zullen zich uit de productie terugtrekken en zich gaan specialiseren als adviseur van grafische toepassingen.

Zwakke punten

- Overcapaciteit: ondanks de krimpende werkgelegenheid is er door toegenomen productiviteit nog steeds overcapaciteit. Dit drukt de prijzen en rendementen lopen terug.
- Digitalisering: door voortgaande digitalisering neemt de belangstelling voor drukwerk verder af.
- Minder efficiënte en lokaal opererende drukkerijen verliezen klanten door concurrentie van zeer efficiënte (gespecialiseerde) drukkerijen.

Bedreigingen

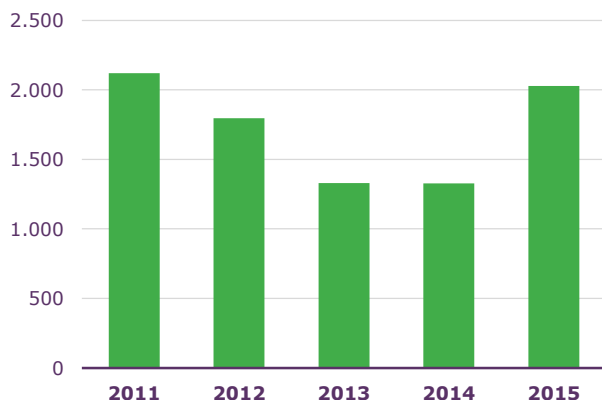
- Zeker voor de bedrijven die willen omschakelen naar dienstverlening en adviseren over grafische toepassingen is er concurrentie vanuit andere branches. Die hebben een voorsprong op online en multimedia dienstverlening. De grafische bedrijven hebben wel de kennis, maar niet altijd een breed netwerk en niet altijd het vermogen zich te ontwikkelen naar een adviesbureau.

¹⁰ Rabobank (2015), Cijfers en Trends Grafische industrie. En: GOC / A&O Grafimedia (2015), De mens. Een merkwaardige trend.

Vacaturemarkt trekt aan

De omvang van de vacaturemarkt in de grafische industrie is relatief klein, in 2014 ontstonden slechts 1.400 vacatures.

Ontstane vacatures grafische industrie 2011-2015

- Tussen 2011 en 2013 is het aantal ontstane vacatures in de grafische industrie sterk gedaald. In 2014 stabiliseert het aantal vacatures. In 2011 ontstonden er nog 2.100 vacatures, in 2014 ontstonden er slechts 1.300 vacatures.
- Naast de krimpende werkgelegenheid lijkt er ook sprake van een daling door de economische crisis.
- In 2015 herstelt de vacaturemarkt zich. In 2015 zijn er 2.000 vacatures ontstaan, bijna evenveel als in 2011. Gezien de voortgaande krimp in de sector gaat het hier vooral om vervangingsvraag omdat de dynamiek op de arbeidsmarkt weer toeneemt.

Bron: UWV (jobfeed gewogen naar CBS-totalen)

De meeste vacatures ontstaan op lager-/basisberoepsniveau (51% in de eerste drie kwartalen van 2015 kwartalen)¹¹. Het aandeel vacatures op elementair niveau is gedaald van 26% in 2011 (vier kwartalen) naar 14% in 2015 (drie kwartalen). Het aandeel vacatures op middelbaar-/gespecialiseerd beroepsniveau bedraagt 26%. Dit aandeel is vrij constant sinds 2011. Op hoog en wetenschappelijk beroepsniveau is het aandeel vacatures betrekkelijk gering (10%).

De meeste vacatures ontstaan in de technische beroepen (47% in de eerste drie kwartalen van 2015). Dit aandeel is ten opzichte van 2011 (vier kwartalen) fors gestegen (35%). Beroepsgroepen met veel vacatures zijn die voor grafische vakkrachten en grafisch productiepersoneel (bv dtp'ers, drukkers en nabewerkers), productiemedewerker en mechanisch operator en metaalarbeider.

Ook in de economisch-administratieve beroepen ontstaan veel vacatures in de grafische industrie. Dit aandeel is echter gedaald van 43% in 2011 naar 28% in 2015. In deze beroepsrichting ontstaan er vooral vacatures voor commercieel employés, kantoorhulp & inpakkers en ondersteunende administratieve hulpkrachten.

Het aantal vacatures voor ICT'ers groeit op zowel mbo- als hbo-niveau, maar bestrijkt nog geen groot aandeel in de totale vacaturemarkt uit de sector.¹² Het aandeel vacatures voor ICT'ers steeg van 4% in 2011 naar 6% in 2015.

¹¹ Bij deze indeling deelt CBS ook een aantal beroepen waarvoor een opleiding op mbo-niveau 2 noodzakelijk is in bij de beroepen op lager niveau.

¹² GOC

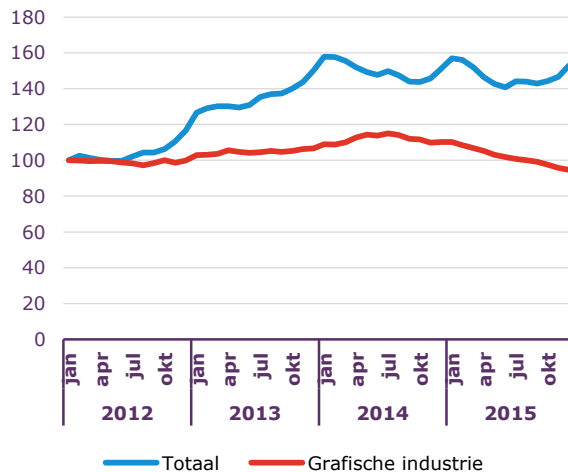
2. Overschotten en tekorten

Afgelopen jaren relatief beperkte stijging aantal WW-uitkeringen

In oktober 2015 zijn er 3.500 WW-uitkeringen aan mensen afkomstig uit de grafische sector, ongeveer evenveel als begin 2012. Eind 2015 is dit aantal nog iets verder gedaald.

WW-uitkeringen grafische industrie, 2012-2015

In indexcijfers (januari 2012 = 100)

- Het aantal WW-uitkeringen is tussen 2012 en juli 2014 met 15% toegenomen. Deze stijging is relatief beperkt vergeleken met gemiddeld over alle sectoren. Hiervoor zijn twee verklaringen: 1) In de grafische industrie werken relatief veel zzp'ers. Die hebben geen recht op een WW-uitkering. 2) Het aantal WW-uitkeringen in de grafische industrie is al structureel hoog. Het aantal WW-uitkeringen op 100 dienstverbanden is in de grafische industrie toegenomen van 13 in 2012 naar 16 medio 2015. Gemiddeld over alle sectoren ging het om een toename van 4 naar 6 WW-uitkeringen per 100 dienstverbanden.

Bron: UWV

WW'ers uit de sector zijn vaak middelbaar opgeleid, 50-plusser en langdurig werkloos

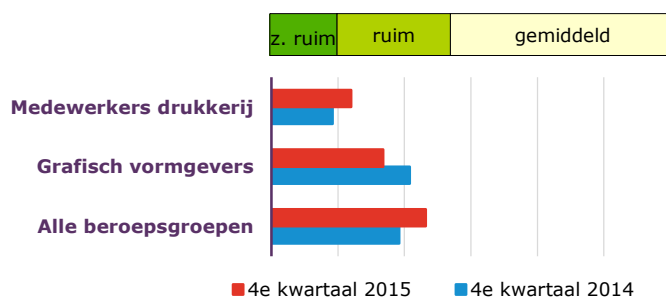
- WW'ers uit de grafische industrie zijn overwegend middelbaar opgeleid (56%). Dat is hoger dan gemiddeld (39%). Het aantal hoogopgeleiden is lager dan gemiddeld (14% tegenover 26%);
- WW-uitkeringen voor de grafische industrie worden vaak verstrekt aan 50-plussers. 65% van het aantal WW-uitkeringen voor de grafische industrie is voor een 50-plusser. Dat is beduidend hoger dan gemiddeld (47%). Ouderen hebben een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt. Ze hebben vaker een vast contract en een lang arbeidsverleden en stromen dan ook minder vaak de WW-uitkering in. Eenmaal in de WW, dan is het voor deze groep lastig werk te vinden;
- Mede hierdoor is het aandeel kortdurend werklozen in de grafische industrie betrekkelijk laag, 40% is korter dan 1 jaar werkloos tegenover 58% gemiddeld. Het aandeel langdurig werkloos (twee jaar of langer werkloos) is in de grafische industrie dan ook hoger dan gemiddeld (13% tegenover 8% gemiddeld).

Spanningsindicator: ruime arbeidsmarkt voor grafisch personeel

Ten opzichte van het aantal openstaande vacatures zijn er veel werkzoekenden. Er is dan ook sprake van een ruime arbeidsmarkt voor grafische beroepen.

Spanningsindicator Arbeidsmarkt

2015, 3e kwartaal

Bron: UWV

- Voor grafisch vormgevers is de arbeidsmarkt in het vierde kwartaal van 2015 ruim.
- Voor medewerkers drukkerij is er eveneens een ruime arbeidsmarkt.
- Ten opzichte van een jaar geleden neemt de spanning voor medewerkers drukkerij toe (toen nog zeer ruim) en voor grafisch vormgevers iets af.
- Voor alle beroepen is er eveneens een ruime arbeidsmarkt.

Op dit moment wordt de sector dus gekenmerkt door personele overschotten. Bij het aantrekken van de economie is de verwachting dat grafische vakmensen weer sneller een baan kunnen vinden. Anderzijds is er een grote groep WW'ers die al langer werkloos zijn. Vanwege de werkloosheidsduur zullen zij minder aantrekkelijk zijn voor werkgevers met vacatures.

UWV heeft grafische beroepen niet aangemerkt als een huidig of toekomstig krapteberoep.¹³ Ook ROA geeft aan dat er tot 2020 geen knelpunten te verwachten zijn in de personeelsvoorziening voor grafisch ontwerpers en medewerkers drukkerij.¹⁴ Door verandering van werkzaamheden is er meer vraag naar ICT'ers, maar er zijn geen signalen dat er in de sector knelpunten bestaan met het aantrekken van ICT'ers.¹⁵

Vanuit de sector zelf wordt aandacht besteed aan de overschotten op de arbeidsmarkt. A&O Fonds Grafimedia heeft namens sociale partners een sectorplan opgesteld. De sectorplannen komen voort uit het Sociaal Akkoord, dat het kabinet in 2013 met werkgevers en vakbonden heeft afgesloten.¹⁶ Met het sectorplan Grafimedia worden werknemers die hun baan verliezen als gevolg van faillissement begeleid naar ander werk, binnen of buiten de sector. Met het sectorplan wordt ook ingezet op (om)scholing en duurzame inzetbaarheid.¹⁷

¹³ UWV (2015), Welke beroepen bieden kansen?

¹⁴ ROA (2015), De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2020.

¹⁵ GOC

¹⁶ Op 11 april 2013 is het Sociaal Akkoord gesloten tussen kabinet en sociale partners. Sectorplannen zijn hier onderdeel van. Het kabinet heeft in overleg met sociale partners de Regeling cofinanciering sectorplannen opgesteld. Het kabinet heeft 600 miljoen euro uitgetrokken om de plannen mede te financieren, de sectoren leggen minimaal hetzelfde bedrag in. Het meeste geld gaat naar scholing, begeleiding van ontslagen werknemers naar ander werk en extra leerwerkplekken voor jongeren.

¹⁷ Sectorplan Grafimedia, www.sectorplannen.nl.

3. Arbeidsmarktkansen voor schoolverlaters

Opleidingen in grafische industrie vooral op mbo-niveau

In de grafische industrie werken van oudsher veel mbo geschoolden. Vooral op mbo-niveau zijn er opleidingen te vinden voor de grafische industrie. Typische (traditionele) opleidingen voor de grafische industrie zijn dtp (desktop publishing) en printmedia. Deze leiden op voor veel voorkomende beroepen als drukker, dtp'er en nabewerker.

Met de komst van internet en multimedia zijn er meer opleidingen gekomen met raakvlakken op het gebied van ICT en communicatie zoals mediavormgeving, applicatieontwikkeling en signmaker (bewerken en ontwerpen van reclameopdrachten). In bijlage II is een overzicht opgenomen van het aantal ingeschreven mbo-studenten naar opleiding. Door de toename van ICT ontstaat er ook in de grafische industrie meer vraag naar hbo'ers.¹⁸

Trends in het mbo domein Media en Vormgeving:

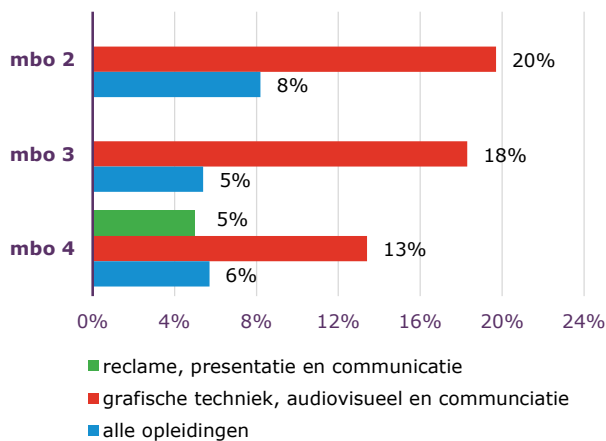
- De opleidingen in printmedia (basisederwerker printmedia, printmediatechnoloog, drukker en nabewerker) kennen een forse daling van het aantal studenten. In 2010/2011 waren er nog bijna 1.300 studenten die deze opleidingen volgden; in 2014/2015 is dit aantal gedaald naar slechts 100. In dit lopende schooljaar zijn er nog twee mbo-vakscholen in Utrecht en Rotterdam die drukkers en nabewerkers opleiden. De werkgelegenheid in de grafische industrie neemt dan wel af, de verwachting is dat dit lage studentenaantal op termijn tot problemen gaat leiden bij de vervanging van huidige vakmensen die met pensioen gaan. Het aantal studenten voor de opleidingen in dtp (allround dtp'er en medewerker dtp) blijft wel vrij constant;
- De opleidingen Drukker en Nabewerker worden hoofdzakelijk in de beroepsbegeleidende leerweg (bbl) gevolgd. De overige opleidingen worden hoofdzakelijk in de beroepsopleidende leerweg (bol) gevolgd;

Arbeidsmarktperspectieven mbo studenten grafische techniek: hoge werkloosheid

De werkgelegenheid in de grafische industrie kampt al jaren met een sterke krimp. Het aantal studenten in de traditionele grafische opleidingen daalt ook. Wat betekent dit voor de kansen voor grafisch opgeleiden?

Werkloosheid schoolverlaters mbo

Gemiddelden voor afgestudeerden in 2008/2009 t/m 2012/2013, situatie 1,5 jaar na afstuderen

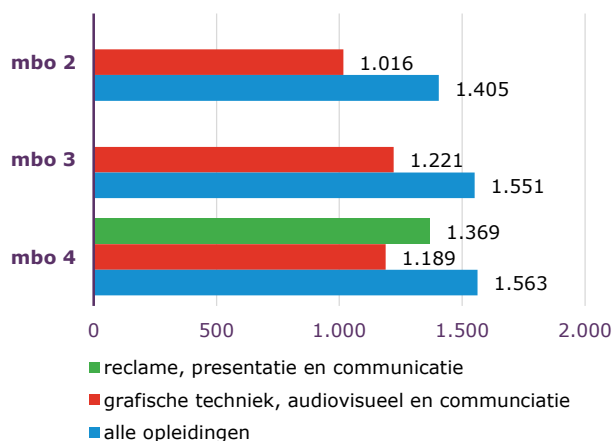
- Gediplomeerden van de opleiding grafische techniek, audiovisueel en communicatie zijn vaker werkloos dan gemiddeld;
- De werkloosheid is het hoogst op mbo niveau 2; 20% is anderhalf jaar na afstuderen werkloos. Gemiddeld over alle mbo niveau 2 opleidingen is 8% werkloos;
- Op mbo niveau 4 is de werkloosheid het laagst (13%), maar nog steeds ruim boven het gemiddelde (6%).
- Bij de verwante opleiding reclame, presentatie en communicatie (alleen op mbo-niveau 4) is 5% werkloos.

Bron: ROA, Kerncijfers schoolverlatersonderzoeken. De cijfers zijn gemiddelden van 2008/2009 tot en met 2012/2013.

¹⁸ GOC (2014), Vind je draai.

Bruto maandsalaris schoolverlaters mbo

Gemiddelden voor afgestudeerden in 2008/2009 t/m 2012/2013, situatie 1,5 jaar na afstuderen

Bron: ROA, Kerncijfers schoolverlatersonderzoeken. De cijfers zijn gemiddelden van 2008/2009 tot en met 2012/2013.

- Gediplomeerden van de opleiding grafische techniek hebben een lager bruto maandsalaris dan gemiddeld.
- Het salaris is het laagst op mbo niveau 2 (€ 1.000 bruto per maand). Gemiddeld voor alle opleidingen is het salaris € 1.400.
- Ook op mbo 3 en 4 is het salaris voor afgestudeerden grafische techniek lager dan gemiddeld.
- Bij de verwante opleiding reclame, presentatie en communicatie (alleen op mbo 4) is het salaris iets lager dan gemiddeld.

UWV heeft aan de hand van het onderzoek van ROA¹⁹ een overzicht gemaakt van 43 opleidingen op mbo-niveau 3 en 4 met de beste en met de slechtste arbeidsmarktperspectieven.

- De opleiding grafische techniek, communicatie, audiovisueel en multimedia op niveau 3 staat in de top 10 met de meest ongunstige arbeidsmarktperspectieven.
- Op niveau 4 doet deze opleiding het iets beter, maar hoort deze nog steeds bij de top 20 met de minst gunstigste arbeidsmarktperspectieven.²⁰

Nb: ROA geeft een overzicht voor de gecombineerde opleiding grafische techniek, communicatie, audiovisueel en multimedia. Volgens SBB is de kans op werk voor deze opleidingen verschillend.

Uit onderzoek van het ROA blijkt dat niet alle afgestudeerden van een grafische opleiding ook daadwerkelijk werken in een grafisch beroep. Zeker op mbo niveau 2 komen afgestudeerden relatief vaak terecht in andere beroepen (bijvoorbeeld verkoopmedewerker detailhandel, vakkenvuller, administratief medewerker of medewerker bediening in de horeca). Mogelijke oorzaak is de hoge werkloosheid en lage salaris waardoor afgestudeerden vaker uitwijken. Daarnaast is het mogelijk dat er vanuit de sector vooral vraag is naar medewerkers op minimaal niveau 3.²¹

Perspectieven ook komende jaren niet rooskleurig

De schoolverlatersgegevens van het ROA kijken vooral terug. Nu de economie weer aantrekt, is het van belang te kijken naar de perspectieven voor jongeren die nu moeten kiezen voor een opleiding. Voor alle mbo-kwalificaties publiceert de Stichting Samenwerking Beroepsopleiding Bedrijfsleven (SBB) de kans op werk.²²

- Over het algemeen zijn de kansen op werk voor opleidingen in het domein media en vormgeving matig;
- Alleen voor dtp'er worden op niveau 3 de kansen op werk als voldoende ingeschat;
- Voor printmedia niveau 4 en voor applicatie- en mediaontwikkelaar niveau 4 is de kans op werk ruim voldoende.

De kansen voor een stageplaats zijn over het algemeen voldoende. Alleen voor medewerker DTP, printmediatechnoloog en gamedeveloper worden de kansen als matig ingeschat. In de rapportage van GOC wordt gesteld dat door de daling van het aantal bedrijven leerlingen moeilijker een stageplaats krijgen. Hbo-studenten verdringen bovendien gedeeltelijk de mbo-studenten. Het aantal studenten dat doorstudeert aan een hbo-opleiding is toegenomen.²³

¹⁹ Researchcentrum Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA) (2015), Schoolverlaters tussen onderwijs en arbeidsmarkt 2014.

²⁰ UWV (2015), Top tien opleidingen beste en slechtste arbeidsmarktpositie.

https://www.werk.nl/werk_nl/arbeidsmarkt/informatie/achtergrond/top10-opleidingen-arbeidsmarktpositie

²¹ ROA (2015), Kerncijfers schoolverlatersonderzoeken.

²² Het gaat om de kans op een baan in het verlengde van de opleiding. Bekeken wordt wat die kans is als de student nu met de opleiding begint en deze binnen de normale studieduur afrondt. Bij een tweejarige opleiding gaat het dus om de kans op werk over twee jaar. Er worden vijf typeringingen weergegeven: gering, matig, voldoende, ruim voldoende en goed.

²³ SBB Doelmatigheid en GOC (2014), Vind je draai

Kans op werk domein Media en Vormgeving

Dossier	Niveau en kwalificatie	Kans op werk
DTP-er	2 Medewerker DTP	Gering
	3 Allround DTP'er	Voldoende
Printmedia	4 Printmediatechnoloog	Ruim voldoende
Mediavormgever	4 Mediavormgever	Matig
Signmaker	2 Medewerker sign	Matig
Mediamanagement	4 Mediamanager	Matig
Applicatie ontwikkeling	4 Applicatie- en mediaontwikkelaar	Ruim voldoende
	4 Game developer	Matig

Bron: www.kansopwerk.nl (geraadpleegd februari 2016; gebaseerd op nieuwe kwalificatiestructuur)

NB: Voor een aantal opleidingen zijn de aantallen vacatures en gediplomeerden te klein om een goede inschatting te geven (bv. voor basisedewerker printmedia, drukker en nabewerker).

Samengevat: de perspectieven op de arbeidsmarkt voor afgestudeerden van grafische techniek op mbo-niveau waren de afgelopen jaren niet goed. De werkloosheid is hoog, het salaris laag en een substantieel aantal studenten wijkt uit naar andere beroepen. Ook voor de komende jaren zijn de vooruitzichten nog niet goed met uitzondering van enkele opleidingen op niveau 4.

Trends en perspectieven in het hbo

- Een aantal opleidingen in het hoger onderwijs is relevant voor de grafische industrie. Deze opleidingen hebben veelal raakvlakken met media, communicatie en ICT. De opleidingen in het hoger onderwijs zien hun studentenaantallen toenemen;
- Voorbeelden van bachelor opleidingen zijn communication and multimedia design (7.100 studenten in 2014/2015), media & informatie & communicatie (3.600 studenten) en mediatechnologie (400 studenten). Het aantal studenten op deze opleidingen is tussen 2010 en 2014 toegenomen met gemiddeld 18%;
- Als master is er de opleiding grafisch ontwerpen. Deze opleiding heeft minder dan 100 studenten.²⁴

ROA²⁵ onderscheidt in haar kerncijfers schoolverlatersonderzoeken de hbo-opleidingen grafimedia-technologie (naam is inmiddels gewijzigd in mediatechnologie), game architecture & design en communication & multimedia design. Zowel bij grafimedia-technologie als bij game architecture & design zijn de aantallen te klein om hier conclusies aan te verbinden. Voor afgestudeerden van communication & multimedia design is de werkloosheid hoger en het bruto salaris lager dan gemiddeld voor alle hbo-opleidingen.

UWV heeft aan de hand van het onderzoek van ROA (Schoolverlaters tussen onderwijs en arbeidsmarkt) een overzicht gemaakt van 80 opleidingen op hbo-niveau met de beste en met de slechtste arbeidsmarktperspectieven.²⁶

- Communication en multimedia design behoort hier tot de middenmoot;
- Een verwante opleiding als visual art & design management behoort tot de top 5 minst gunstigste arbeidsmarktperspectieven;

Grafimedia-technologie is niet in deze lijst opgenomen, evenals game architecture & design. GOC merkt in haar rapport op dat nieuwe mediaberoepen populair zijn en zowel op mbo- als op hbo veel studenten aantrekken. Deze opleidingen sluiten echter niet goed aan op de arbeidsmarkt. Slechts 13% van de schoolverlaters in gaming vindt bijvoorbeeld binnen een jaar een baan in het beroep waarvoor ze zijn opgeleid. Dat heeft ook te maken met de (nog) relatief beperkte omvang van de werkgelegenheid. De werkgelegenheid ontwikkelt zich ook niet zo snel. Het is onduidelijk of dit overaanbod van afgestudeerden van nieuwe media-opleidingen haar eigen werk gaat creëren of voor een belangrijk deel toch werk vindt in andere sectoren.²⁷

²⁴ Platform Bèta Techniek, Kennisbank Bèta Techniek

²⁵ ROA (2015), Kerncijfers schoolverlatersonderzoeken

²⁶ UWV (2015), Top tien opleidingen beste en slechtste arbeidsmarktpositie.

²⁷ GOC (2014), Vind je draai.

4. Arbeidsmarktkansen voor werklozen

Arbeidsmarktperspectieven voor werkloze grafici lager dan gemiddeld

Tijdens de crisis zijn veel technici werkloos geworden. Het is lastig voor werklozen om na de WW weer aan de slag te komen, zeker als ze al geruime tijd werkloos zijn. Over het algemeen is de kans om weer aan het werk te komen voor technici hoger dan gemiddeld. Dit geldt echter niet voor grafische beroepen. Voor grafische vakkrachten en grafisch ontwerpers is de kans om weer aan het werk te komen kleiner dan gemiddeld.²⁸

Werkhervatting voor werklozen uit de sector lager dan gemiddeld

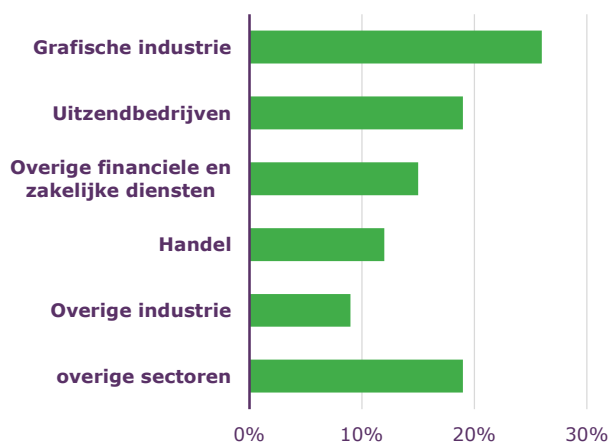
UWV kan door een koppeling tussen de WW-administratie en de polisadministratie (waarin alle dienstverbanden worden bijgehouden) zien of werklozen weer werk vinden en in welke sector.

- Het werkhervattingspercentage voor WW'ers uit de grafische industrie is lager dan gemiddeld voor alle sectoren. Van alle WW'ers waarvan de uitkering in 2014 werd beëindigd had 66% werk gevonden. Bij WW'ers afkomstig uit de grafische industrie bedroeg dit aandeel 57%. Alleen in financiële diensten en openbaar bestuur is het werkhervattingspercentage ongeveer even laag als in de grafische industrie.
- Het werkhervattingspercentage voor ex-WW'ers uit de grafische industrie is hoger voor jongeren en lager voor 50-plussers. Het werkhervattingspercentage is bovendien hoger naarmate het opleidingsniveau hoger is. Met name voor laagopgeleiden en oudere grafici is het lastig om weer aan het werk te komen. Het werkhervattingspercentage voor deze groepen is lager dan 50%.

Daarnaast wordt bij de analyse gekeken in welke sector mensen het werk hervatten. Onderstaande afbeelding geeft weer in welke sector WW'ers (die werkloos zijn geworden vanuit de grafische industrie) aan de slag zijn gegaan in 2014.

- In 2014 hebben in totaal 1.600 WW'ers, die voordat ze werkloos raakten in de grafische industrie werkten, de uitkering beëindigd en weer werk gevonden.
- De grootste groep gaat weer aan de slag in de grafische industrie (26%). Vergeleken met werklozen uit andere sectoren is dit laag. Dit heeft deels te maken met de krimp van de werkgelegenheid in de sector. Ter vergelijking: in sommige sectoren zoals zorg & welzijn en onderwijs vindt ruim 60% weer werk in dezelfde sector.
- Daarnaast vindt 19% van de WW'ers uit de grafische industrie weer werk via het uitzendbureau. Dit is lager dan gemiddeld. 34% van alle ex-WW'ers vindt werk via het uitzendbureau.

Werkhervatting van ex-WW'ers grafische industrie 2014

Bron: UWV

Andere opvallende zaken:

- Vooral voor laagopgeleiden is het uitzendbureau van belang: bijna een kwart vindt werk via het uitzendbureau.
- Hoogopgeleiden vinden relatief vaak werk in zakelijke dienstverlening zoals in onderzoeks- en adviesbureaus in reclame, marketing en software en in administratiekantoren, journalistiek en persbureaus.
- 50-plussers vinden minder vaak werk. Als ze werk vinden is dit, vaker dan andere leeftijdsgroepen, in de grafische industrie zelf. Ook laag en middelbaar opgeleiden vinden relatief vaker werk in de grafische industrie dan hoogopgeleiden.
- Andere sectoren als handel bieden voor jongeren en hoogopgeleiden meer kansen dan voor ouderen en laagopgeleiden.

²⁸ UWV (2015) Arbeidsmarktbeschrijving Technische en ICT beroepen.

Mogelijke overstapberoepen voor werklozen grafische industrie

De kansen voor degenen die eerst werkten in de grafische industrie en vervolgens werkloos zijn geworden zijn lager dan gemiddeld. Dit probleem speelt al jaren vanwege de afnemende vraag naar drukwerk en krimpende werkgelegenheid. UWV heeft met ITS een methodiek ontwikkeld om veelvoorkomende historische loopbaanoverstappen in kaart te brengen. In de werkzoekendenregistratie is na te gaan welke beroepen iemand heeft uitgeoefend. Hieruit is af te leiden welke overstappen veel voorkomen. Hoewel deze gegevens niet representatief zijn voor alle werkenden in Nederland, geeft het wel een goed beeld van veel voorkomende en dus waarschijnlijk logische overstapberoepen. In de analyse is gekeken naar overstappen van-baan-naar-baan in de periode 2010-2014. Voor de grafische industrie zijn loopbaanoverstappen in beeld gebracht van nabewerker, drukker en dtp'er/vormgever. De beroepen zijn gesorteerd naar de meest voorkomende overstappen.

Voorkomende overstapberoepen voor nabewerker, drukker en dtp'er/vormgever 2010-2014

Beroep	Overstapberoep
Nabewerker	1 Nabewerker
	2 Productiemedewerker
	3 Papierwarenwerker
	4 Postexpediteur/bezorger
	5 Lader, lossen
Drukker	1 Drukker
	2 Productiemedewerker
	3 Mechanisch operator
	4 Binderijpersoneel
	5 Ondersteunende administratieve functies
Dtp'er/Vormgever	1 Dtp'er/vormgever
	2 Beeldend kunstenaar
	3 Systeemanalist/ontwerper/programmeur
	4 Winkelbediende/verkoper
	5 Kelner/serveerster

Bron: UWV & ITS (2015), Factsheets Nabewerkers, Drukkers en Dtp'er/Vormgever.

Voor de getoonde beroepen geldt dat mensen vaak in hetzelfde beroep bleven werken. Daarnaast gaan nabewerkers en drukkers ook vaak aan de slag als productiemedewerker. Voor dit beroep zijn er veel vacatures. Hoewel er ook veel werkzoekenden zijn die werk zoeken als productiemedewerker blijkt dit voor nabewerkers en drukkers toch een veel voorkomende overstap.

Voor drukker lijkt mechanisch operator een kansrijker beroep dan drukker of productiemedewerker. Naar verhouding zijn er voor mechanisch operator veel vacatures en weinig werkzoekenden. Mogelijk is hier wel enige scholing noodzakelijk. De afgelopen jaren zijn bovendien een aantal drukkers omgeschoold naar procesoperator of cnc-verspaner. Vanuit het loopbaancentrum voor de grafische industrie worden ook omscholingstrajecten aangeboden naar logistiek medewerker (zie voorbeelden in het volgende hoofdstuk). Nabewerkers zijn, vaker dan drukkers, aangewezen op lagere beroepen zoals postbezorger of lader/losser.

Opvallend zijn de overstapberoepen van dtp'er/vormgever. Ook hier blijven veel mensen in hetzelfde beroep werken. Andere gemaakte overstappen die vaak voorkomen zijn de overstappen naar beeldend kunstenaar en systeemanalist. Onder beeldend kunstenaar wordt verstaan museum medewerker presentaties, mode-ontwerper, decor-, reclame- en grafisch ontwerper (hoger niveau). Voor systeemanalist zijn er wel vacatures, maar in de markt bestaat vooral vraag naar ICT'ers op hbo en wo niveau en niet zozeer op mbo niveau.

5. Werkgelegenheidsprojecten

UWV: projecten in de techniek, onder andere voor werkloze grafici

UWV heeft geen specifieke projecten in de grafische sector. Wel leent een aantal projecten in de techniek zich goed voor werkloze grafici.

Project Servicepunt Techniek Achterhoek: Verder in Techniek

Verder in Techniek is een project dat is gestart door Peter Holtslag, directeur van metaalbedrijf Kim Komeetstaal, en Monique Berendsen, eigenaar uitzendbureau Match4U. Nu de Nederlandse maakindustrie weer in de lift zit dreigt een groeiend tekort aan vakkundige ambachtslieden. Match4U selecteert (gemotiveerde) kandidaten. Die krijgen vervolgens een gerichte praktijkopleiding verzorgd door zeer goede vakmensen. De kandidaten worden in slechts acht weken tijd klaargestoomd om volledig inzetbaar als cnc-verspaner aan de slag te gaan. De nieuwe werkgever betaalt via het detachingscontract mee aan de opleiding. Door de opleiding is de werkzoekende binnen twee maanden aan het werk. UWV zet scholing in met behoud van uitkering en/of vrijstelling sollicitatieplicht. Inmiddels (februari 2016) zijn zo'n 70 nieuwkomers in de metaal aan een nieuwe baan geholpen; 90% van hen was werkloos. Grafisch personeel voldoet vaak aan de gestelde eisen en het project leent zich dan ook goed voor werkloze grafici.

Project Servicepunt Techniek Achterhoek: JAWS

JAWS is een onderdeel van de KAAK Group (Total Bakery Concepts) en is verantwoordelijk voor de werving en selectie van (flex)medewerkers binnen de KAAK Group, maar biedt haar diensten ook aan andere bedrijven in de regio Achterhoek aan. De Kaak Group is wereldwijd marktleider in het aanbieden van productielijnen ten behoeve van industriële bakkerijen. JAWS verwacht dat het aantal vacatures de komende jaren fors toeneemt en het moeilijk wordt om aan personeel te komen. Daarom werkt JAWS samen met het werkgeversservicepunt van UWV om gemotiveerde en inzetbare kandidaten te selecteren. Deze kandidaten krijgen een opleidingstraject van 13 weken bij de Anton Tjidschool voor functies in de technologie, metaal en elektrotechniek op niveau 1, 2 of 3. Kandidaten worden bijvoorbeeld opgeleid voor lastechnieken, MIG/MAG, TIG, Aluminium, CNC- verspaningstechnieken, paneelbouw etc. Na de scholingsperiode is er een detachingsperiode via JAWS die minimaal gelijk is aan de duur van de opleiding. Daarna kan de kandidaat ofwel rechtstreeks in dienst komen bij een werkgever uit het netwerk of hij blijft langer in dienst van JAWS en wordt van hieruit gedetacheerd. De totale kosten voor het opleidingstraject worden gedragen door JAWS. UWV zet scholing in met behoud van uitkering en/of vrijstelling sollicitatieplicht. Grafici zijn veelal geschikt voor dit project. Het project start in de Achterhoek, en wordt uitgebreid naar Midden-Gelderland/Food Valley, Stedendriehoek en Noord-west Veluwe en Twente.

C3 werkt!

C3 werkt! is het loopbaancentrum voor werknemer en werkgever uit de grafische industrie. *C3 werkt!* begeleidt mensen naar een nieuwe baan, zowel binnen als buiten de eigen sector. Dit kunnen personen zijn die ontslagen zijn of worden, of toe zijn aan een nieuwe stap in hun loopbaan. Daarnaast houdt *C3 werkt!* zich bezig met de instroom van nieuw personeel en wil men bereiken dat medewerkers duurzaam inzetbaar zijn en blijven.²⁹

Omscholing procesindustrie

C3 werkt! biedt kandidaten de mogelijkheid een omscholingstraject tot procesoperator of logistiek medewerker te volgen. De kandidaat start met een vrijblijvende intake, waarin bepaald wordt of kandidaat geschikt is voor het omscholingstraject. De theorieopleiding voor de procesindustrie duurt 6 - 9 maanden, voor logistiek medewerker 6 maanden. Onderdeel van de theorieopleiding is een werkervaringsplaats van 3 maanden. Nadat kandidaat het theoriedeel inclusief werkervaringsplaats heeft afgerond, start de bemiddeling naar een leer-/werkplek. De ervaring leert dat 80% van de kandidaten die de theorie-opleiding succesvol afrondt, een baan vindt in de procesindustrie en/of logistiek. Hierbij moet de kandidaat vaak (in eerste instantie) genoegen nemen met een lager salaris (maar wel met perspectieven) en beginnen op een werkplek die wellicht niet ideaal is. Na afronding van het praktijkgedeelte op de leer-/werkplek is de intentie dat de arbeidsovereenkomst wordt voortgezet.
Bron: www.c3werkt.nl en GOC

Sectorplan Grafimedia

Met het sectorplan Grafimedia 2014-2016 worden werknemers die hun baan verliezen als gevolg van faillissement begeleid naar ander werk, binnen of buiten de sector. Ook wordt ook ingezet op (om)scholing en duurzame inzetbaarheid. Het A&O Fonds Grafimediabranche heeft in 2015 met succes opnieuw een sectorplan ingediend voor de periode 2016-2017. Daartoe heeft het een jaar na indiening van het eerste sectorplan de balans opgemaakt. Voor een aantal maatregelen uit het sectorplan is meer belangstelling dan voor andere maatregelen. Om ervoor te zorgen dat de branche de sectorplansubsidie optimaal kan benutten, heeft het A&O Fonds om een aantal wijzigingen verzocht. Daardoor is er meer ruimte voor maatregelen waarvoor de meeste belangstelling is.

²⁹ C3 werkt, www.c3werkt.nl

Werkgevers kunnen van deze gelden profiteren door subsidie aan te vragen voor activiteiten op het gebied van opleiden, duurzame inzetbaarheid en mobiliteit.³⁰

Zeven maatregelen in het sectorplan Grafimedia 2014 - 2016

De missie van het sectorplan Grafimedia is zorgen voor een werkende arbeidsmarkt: crisisaanpak en duurzame inzetbaarheid. De ambitie is ervoor te zorgen dat de Nederlandse creatieve industrie vitaal blijft, haar toegevoegde waarde in de gedigitaliseerde samenleving vergroot en zo één van de topsectoren blijft waar de Nederlandse economie het van moet hebben. Er zijn drie richtinggevendende doelen in het sectorplan met daaronder specifieke maatregelen:

Thema 1: Begeleiding van werk naar werk

Maatregel 1) Begeleidingstrajecten van werk naar werk voor 650 werknemers die hun baan verliezen als gevolg van faillissement.

Thema 2: Mobiliteit en duurzame inzetbaarheid

Maatregel 2) Loopbaanscan om duurzame inzetbaarheid te vergroten voor 200 medewerkers

Maatregel 3) Loopbaanplan om duurzame inzetbaarheid te vergroten voor 200 medewerkers

Maatregel 4) Vijf bedrijven nemen deel aan een bedrijfstraject duurzame inzetbaarheid

Thema 3: Scholing

Maatregel 5) 500 medewerkers nemen deel aan een opleiding op het gebied van sales en productiemanagement, vakinhoudelijke software, druktechnieken of procesoperatortechnieken

Maatregel 6) 400 werknemers krijgen een ervaringsprofiel (EVP) waarin opgebouwde (vak)kennis en kwaliteiten objectief worden vastgelegd

Maatregel 7) 200 werknemers krijgen een ervaringscertificaat (EVC), waarin opgebouwde (vak)kennis en kwaliteiten worden vastgelegd en officieel worden erkend door een beoordelaar.

Drie maatregelen sectorplan Grafimedia 2016-2017

1. Van werk-naar-werk begeleiding naar hetzelfde beroep;
2. Van werk-naar-werk begeleiding naar een ander beroep. Indien scholing noodzakelijk is om de overstap te kunnen maken naar nieuw werk, kan er een aanvraag worden ingediend voor een tegemoetkoming in de scholingskosten
3. Het opzetten, onderhouden en uitbreiden van een regionale en intersectorale infrastructuur.

Bron: Sectorplan Grafimedia 2016-2017, www.aenofondsgrafimedia.nl

³⁰ Sectorplan Grafimedia, www.sectorplannen.nl .

Literatuur

CBS Statline (diverse databases zoals arbeidsrekeningen en werkzame beroepsbevolking naar beroep).

C3 Werkt! www.c3werkt.nl .

GOC (2015), Grafimedia in Cijfers 2015. Veenendaal: GOC.

GOC / A&O Fonds Grafimediabranche (2014), Vind je draai. Trends in de creatieve industrie. Veenendaal: GOC / A&O Fonds Grafimediabranche.

GOC / A&O Fonds Grafimediabranche (2015), De mens. Een merkwaardige trend. Veenendaal: GOC / A&O Fonds Grafimediabranche.

Platform Bèta Techniek (2015), Kennisbank Bèta Techniek.
<http://www.kennisbankbetatechniek.nl/home>.

Rabobank (2015), Cijfers en Trends Grafische Industrie. Utrecht: Rabobank.

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA) (2015), De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2020. Maastricht: Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt.

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA) (2015), Kerncijfers Schoolverlatersonderzoeken. Maastricht: Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt.

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA) (2015), Schoolverlaters tussen onderwijs en arbeidsmarkt 2014. Maastricht: Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt.

Sectorplan Grafimedia. www.sectorplannen.nl .

Stichting Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) (2015), Feiten en cijfers over doelmatigheid. www.s-bb.nl/feiten-en-cijfers-over-doelmatigheid.html.

UWV (2015), Arbeidsmarktbeschrijvingen Technische en ICT beroepen. Amsterdam: UWV.

UWV (2015), Top tien opleidingen beste en slechtste arbeidsmarktpositie.
https://www.werk.nl/werk_nl/arbeidsmarktinformatie/achtergrond/top10-opleidingen-arbeidsmarktpositie

UWV (2015), Welke beroepen bieden kansen? Amsterdam: UWV Afdeling Arbeidsmarktinformatie en -advies.

UWV & ITS (2015), Factsheets Nabewerkers, Drukkers en Dtp'er/Vormgever. Amsterdam: UWV.

Bijlage I Sector- en beroepenindeling

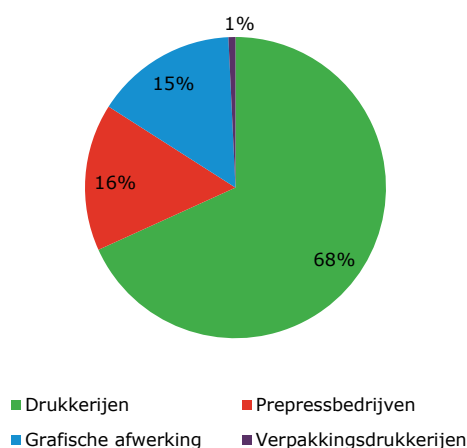
Sector grafische industrie

De grafische industrie is een tak die valt onder de industrie. In de SBI indeling wordt de grafische industrie niet verder uitgesplitst. GOC (2015) onderscheidt wel diverse soorten bedrijven in de grafische industrie.

Bedrijven in de grafische industrie houden zich bezig met het bewerken en vermenigvuldigen van informatie. De grafische industrie kent specifieke deelsectoren.

Deelsectoren grafische industrie

2015

Bron: GOC (2015), Grafimedia in cijfers 2015

- Drukkerijen: werkplaatsen voor typografische werkzaamheden, met name het drukken met behulp van een drukpers.
- Prepressbedrijven doen al het voorbereidende werk, van zetten tot opmaak, voordat iets gedrukt kan worden.
- Afwerkingsbedrijven verzorgen de afwerking van het drukwerk. Het kan hierbij gaan om het vouwen van drukwerk, het bij elkaar voegen van drukwerk en er een brochure van maken en het maken van (speciale) verpakkingen voor drukwerk.
- Verpakkingsdrukkerijen ontwerpen en produceren verpakkingen voor allerlei soorten producten.

Beroepenindeling

Voor de afbakening van grafische beroepen is zoveel mogelijk uitgegaan van de beroepenindeling ROA CBS 2014 (BRC), hoofdrichtingen techniek en creatieve & taalkundige beroepen. Hieronder vallen:

- medewerkers drukkerijen en kunstnijverheid (hoofdrichting techniek) en
- grafisch vormgevers en productontwerpers (hoofdrichting creatieve en taalkundige beroepen).

Deze beroepenindeling is een van de ISCO-08 afgeleide indeling van beroepen, bedoeld voor toepassing in analyses en statistieken op nationaal niveau. De ISCO-indeling is een internationale indeling.

Aangezien deze arbeidsmarktbeschrijving is gebaseerd op verschillende bronnen, die nog niet altijd gebruik maken van ISCO is in sommige paragrafen gekozen voor de ROA-beroepsindeling:

- grafisch ontwerpers (hoofdrichting sociaal-culturele beroepen) en
- grafische vakkrachten en grafisch productiepersoneel (hoofdrichting technische en industrieberoepen).

Bijlage II Ingeschreven studenten mbo domein media en vormgeving

Dossier	Niveau en Kwalificatie	Ingeschreven studenten		Kans op werk
		2010/2011*	2014/2015	
DTP-er		1.140	1.160	
	2 Medewerker DTP	300	430	Gering
	3 Allround DTP-er	840	730	voldoende
Printmedia		1.260	100	
	2 Basisedewerker Printmedia	170	60	
	3 Drukker	20	10	
	3 Nabewerker	30	0	
	4 Printmediatechnoloog	1.020	20	Ruim voldoende
Applicatie ontwikkeling				
	4 Applicatie- en mediaontwikkelaar		3.850	Ruim voldoende
	4 Game developer		1.370	Matig
Mediavormgever				
	4 Mediavormgever		9.130	Matig
Signmaking		740	990	
	2 Medewerker sign	490	500	Matig
	3 Allround signmaker	160	190	
	4 Signspecialist	90	300	
Mediamanagement				
	4 Mediamanager		1.160	Matig
Totaal domein media en vormgeving				

*In verband met de herziene kwalificatiestructuur is het niet mogelijk om voor alle opleidingen vergelijking te maken tussen studentaantallen in 2010/2011 en 2014/2015.

Bron: SBB

Colofon

Uitgave

UWV *Afdeling Arbeidsmarktinformatie*

Postadres

Postbus 58285
1040 HG Amsterdam

Inlichtingen

06 15855370

Auteurs

Suzanne IJzerman
Mechelien van der Aalst

Verantwoording

UWV maakt samen met werkgevers- en werknemersorganisaties en met arbeidsmarktdeskundigen beschrijvingen van meer dan twintig sectoren en enkele beroepsgroepen. Dit project wordt begeleid door een landelijke klankbordgroep, waarin – naast UWV – landelijke werkgevers- en werknemersorganisaties, VNG en de Stichting Samenwerking Beroepsopleiding Bedrijfsleven (SBB) zitting hebben.

Deze sector- en beroepsbeschrijvingen bieden een actueel beeld van de overschotten en tekorten en van kansen.

Alle beschrijvingen worden gepubliceerd op www.werk.nl/arbeidsmarktinformatie en zijn bedoeld voor arbeidsmarktprofessionals van gemeenten, brancheorganisaties, bonden, opleidingsinstellingen, (grote) werkgevers, uitzendbureaus et cetera.

Disclaimer

Alles uit deze uitgave mag worden overgenomen, echter uitsluitend met bronvermelding

UWV © 2015

